

PARLAMENT EUROPEJSKI: ORGANIZACJA I FUNKCJONOWANIE

Organizację i funkcjonowanie Parlamentu Europejskiego określa jego Regulamin. Działaniami Parlamentu kierują organy polityczne, komisje, delegacje i grupy polityczne.

PODSTAWA PRAWNA

- Artykuł 14 Traktatu o Unii Europejskiej (TUE) oraz art. 223, 224, 226, 229, 231 i 232 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE);
- [Regulamin Parlamentu Europejskiego.](#)

CZŁONKOWIE I SKŁAD

Ogólne zasady dotyczące składu Parlamentu Europejskiego zostały określone w art. 14 ust. 2 TUE, który stanowi, że Rada Europejska przyjmuje jednomyślnie, z inicjatywy Parlamentu Europejskiego i po uzyskaniu jego zgody, decyzję określającą skład Parlamentu Europejskiego. Stanowi on również, że w skład Parlamentu wchodzi nie więcej niż 751 przedstawicieli obywateli UE (750 posłów i posłanek oraz przewodniczący). Ponadto reprezentacja obywateli ma charakter „degresywnie proporcjonalny”, z minimalnym progiem sześciu członków na państwo członkowskie. Żadne państwo członkowskie nie może mieć więcej niż 96 mandatów.

Pojęcie degresywnej proporcjonalności oznacza, że chociaż łączna liczba mandatów przydzielana jest na podstawie liczby ludności danego państwa członkowskiego, państwa członkowskie o większej liczbie ludności zgadzają się być niedostatecznie reprezentowane w celu faworyzowania większej reprezentacji mniej zaludnionych państw członkowskich: im większy kraj, tym mniejsza liczba mandatów w stosunku do liczby ludności. Koncepcję tę dokładniej zdefiniowano w kolejnych decyzjach Rady Europejskiej podejmowanych na mocy art. 14 ust. 2 TUE od czasu wejścia w życie Traktatu z Lizbony.

Następne wybory do Parlamentu Europejskiego odbędą się w dniach 6–9 czerwca 2024 r. W odpowiedzi na rezolucję ustawodawczą Parlamentu z 15 czerwca 2023 r. w sprawie składu Parlamentu Europejskiego Rada Europejska przyjęła 22 września 2023 r. decyzję ustanawiającą skład Parlamentu, w której zwiększono łączną liczbę mandatów w Parlamencie z 705 do 720. Liczbę posłów i posłanek do Parlamentu Europejskiego wybieranych w poszczególnych państwach członkowskich uzgodniono w następujący sposób:

Belgia	22
Bułgaria	17
Republika Czeska	21
Dania	15
Niemcy	96
Estonia	7
Irlandia	14
Grecja	21
Hiszpania	61
Francja	81
Chorwacja	12
Włochy	76
Cypr	6
Łotwa	9
Litwa	11
Luksemburg	6
Węgry	21
Malta	6
Holandia	31
Austria	20
Polska	53
Portugalia	21
Rumunia	33
Słowenia	9
Słowacja	15
Finlandia	15
Szwecja	21

Po każdych wyborach Parlament zbiera się z mocy prawa w pierwszy wtorek po upływie miesiąca od zakończenia okresu wyborczego ([akt z 20 września 1976 r.](#)). Ponadto zgodnie z art. 229 ust. 1 TFUE Parlament musi zebrać się z mocy prawa w drugi wtorek marca każdego roku.

ORGANIZACJA

A. Przewodniczący

Zgodnie z Regulaminem przewodniczący Parlamentu wybierany jest spośród posłów i posłanek do Parlamentu na odnawialną kadencję wynoszącą dwa i pół roku (art. 19). Przewodniczący reprezentuje Parlament na zewnątrz oraz w jego stosunkach z innymi instytucjami UE. Przewodniczący nadzoruje debaty na posiedzeniu plenarnym i czuwa nad przestrzeganiem Regulaminu Parlamentu. Podczas otwarcia każdego posiedzenia Rady Europejskiej przewodniczący Parlamentu Europejskiego przedstawia stanowisko i kwestie zajmujące uwagę Parlamentu związane z punktami porządku obrad i innymi tematami. Po przyjęciu budżetu UE przez Parlament przewodniczący podpisuje

budżet, umożliwiając jego wykonanie. Przewodniczący Parlamentu i przewodniczący Rady Unii Europejskiej podpisują wszystkie akty legislacyjne przyjęte w ramach zwykłej procedury ustawodawczej. Przewodniczącego może zastąpić jeden z 14 wiceprzewodniczących (art. 23).

B. Posiedzenia plenarne

Posiedzenia plenarne to Parlament Europejski sensu stricto, a posiedzeniom tym przewodniczy przewodniczący. Parlament zbiera się co miesiąc (z wyjątkiem sierpnia) na sesji miesięcznej w Strasburgu trwającej cztery dni, od poniedziałku do czwartku. Dodatkowe posiedzenia odbywają się w Brukseli. Sesja miesięczna składa się z posiedzeń dziennych (art.153). Miejsca w sali obrad plenarnych przydzielane są posłom i posłankom zgodnie z przynależnością polityczną, od lewej do prawej strony, za porozumieniem z przewodniczącymi grup politycznych. Przewodniczący otwiera posiedzenie, czasami składając wyrazy uznania lub wygłaszając przemówienie na aktualny temat. Przewodniczący wykonuje to zadanie przy pomocy 14 wiceprzewodniczących, którzy mogą przejąć prowadzenie posiedzenia. Komisja i Rada Unii Europejskiej biorą udział w posiedzeniach w celu ułatwienia współpracy między instytucjami w procesie podejmowania decyzji. Na wniosek Parlamentu przedstawiciele tych dwóch instytucji mogą zostać wezwani do złożenia oświadczeń lub przedstawienia informacji na temat ich działalności.

C. Organy polityczne

Organy polityczne Parlamentu obejmują Prezydium (art. 24 – przewodniczący i 14 wiceprzewodniczących), Konferencję Przewodniczących (art. 26 – przewodniczący i przewodniczący grup politycznych), pięciu kwestorów (art. 28 – odpowiedzialnych za sprawy administracyjne i finansowe posłów), Konferencję Przewodniczących Komisji (art. 29) oraz Konferencję Przewodniczących Delegacji (art. 30). Przewodniczący, wiceprzewodniczący i kwestorzy, a także przewodniczący komisji i delegacji są wybierani na okres dwóch i pół roku (art. 19).

D. Komisje i delegacje

Posłowie i posłanki zasiadają w 20 komisjach, 3 podkomisjach oraz 39 delegacjach (delegacjach międzyparlamentarnych, delegacjach do wspólnych komisji parlamentarnych, delegacjach do komisji współpracy parlamentarnej oraz delegacjach do wielostronnych zgromadzeń parlamentarnych)^[1]. Parlament wysyła również delegację do wspólnego zgromadzenia utworzonego na mocy umowy zawartej pomiędzy państwami Afryki, Karaibów i Pacyfiku a UE^[2]. Parlament może również ustanawiać komisje specjalne (art. 207 Regulaminu) lub komisje śledcze (art. 226 TFUE i art. 208 Regulaminu).

Zgodnie z art. 213 Regulaminu Parlamentu Europejskiego każda komisja lub delegacja wybiera własne prezydium, w którego skład wchodzi przewodniczący i maksymalnie czterech wiceprzewodniczących.

[1] Liczba członków komisji jest określona w ust. 1 [decyzji Parlamentu Europejskiego z dnia 15 stycznia 2020 r. w sprawie składu liczbowego komisji](#) (Dz.U. C 270 z 7.7.2021, s. 117).

[2] Zob. [art. 17 umowy z Kotonu zmienionej w Wagadugu 22 czerwca 2010 r.](#)

E. Grupy polityczne

Posłowie i posłanki nie obradują w delegacjach narodowych, lecz w grupach ponadnarodowych w zależności od orientacji politycznej. Na mocy Regulaminu grupa polityczna musi składać się z posłów i posłanek wybranych z co najmniej jednej czwartej państw członkowskich i liczyć co najmniej 23 osoby (art. 33 Regulaminu). Grupy polityczne odbywają regularne posiedzenia w tygodniu poprzedzającym sesję miesięczną oraz w tygodniach sesyjnych, a także organizują seminaria w celu określenia głównych zasad prowadzonej działalności. Niektóre grupy polityczne odpowiadają ponadnarodowym partiom politycznym działającym na szczeblu UE.

F. Europejskie partie i fundacje polityczne

Parlament zaleca stworzenie otoczenia, które będzie sprzyjało rozwojowi prawdziwie europejskich partii i fundacji politycznych, w tym poprzez przyjęcie przepisów ramowych. Art. 224 TFUE stanowi podstawę prawną przyjęcia, zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą, statutu partii politycznych na szczeblu europejskim oraz przepisów dotyczących ich finansowania. W 2003 r. ustanowiono system finansowania europejskich partii politycznych, który umożliwił tworzenie fundacji politycznych na szczeblu UE^[3]. W odpowiedzi na niektóre nadużycia zasady te zostały zmienione [rozporządzeniem \(UE, Euratom\) 2018/673](#) z 3 maja 2018 r. w celu wzmocnienia europejskiego wymiaru europejskich partii politycznych, zapewnienia bardziej sprawiedliwego podziału środków finansowych i poprawy egzekwowania przepisów.

Obecnie istnieją następujące europejskie partie polityczne: Europejska Partia Ludowa, Partia Europejskich Socjalistów, Partia Porozumienia Liberalistów i Demokratów na rzecz Europy, Europejska Partia Zielonych, Partia Europejskich Konserwatystów i Reformatorów, Partia Europejskiej Lewicy, Partia ds. Tożsamości i Demokracji, Europejska Partia Demokratyczna, Wolne Przymierze Europejskie oraz Europejski Chrześcijański Ruch Polityczny. Ponadnarodowe partie działają w ścisłej współpracy z odpowiadającymi im grupami politycznymi w Parlamencie Europejskim.

Niektóre z najważniejszych europejskich fundacji politycznych to: Ośrodek Studiów Europejskich im. Wilfrieda Martensa, Fundacja Studiów Europejskich i Postępu, Europejskie Forum Liberalne, Europejska Fundacja Zielonych, Instytut Europejskich Demokratów, Zmienić Europę oraz Nowy Kierunek – Fundacja na rzecz Reformy w Europie.

22 listopada 2012 r. Parlament przyjął [rezolucję](#), w której wezwał europejskie partie polityczne do mianowania kandydatów na przewodniczącego Komisji Europejskiej, aby wzmocnić polityczną legitymację zarówno Parlamentu, jak i Komisji. Ustalenia te zostały wprowadzone w życie przed wyborami w 2014 r., kiedy to główni kandydaci kandydowali po raz pierwszy. Po tych wyborach Parlament Europejski wybrał 22 października 2014 r. jednego z głównych kandydatów – Jeana-Claude'a Junckera – na stanowisko przewodniczącego Komisji. W [decyzji z 7 lutego 2018 r.](#) w sprawie przeglądu porozumienia ramowego w sprawie stosunków między

---

[3] [Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady \(UE, Euratom\) nr 1141/2014 z dnia 22 października 2014 r. w sprawie statusu i finansowania europejskich partii politycznych i europejskich fundacji politycznych \(Dz.U. L 317 z 4.11.2014, s. 1\).](#)

Parlamentem Europejskim i Komisją Europejską Parlament stwierdził, że jest gotów odrzucić każdego kandydata na przewodniczącego Komisji, którego nie wybrano jako czołowego kandydata (Spitzenkandidat) danej europejskiej partii politycznej przed wyborami do Parlamentu Europejskiego w 2019 r. Chociaż ostatecznie nie skorzystano z systemu czołowych kandydatów w wyborach w 2019 r., uważa się, że stanowi on sposób na stworzenie szerszej platformy do dyskusji między kandydatami, zwiększając zarówno przejrzystość i legitymację polityczną roli przewodniczącego Komisji, jak i zwiększając zaangażowanie i świadomość obywateli UE w tym procesie. 3 maja 2022 r. Parlament przyjął w pierwszym czytaniu [stanowisko](#) w sprawie reformy prawa wyborczego, w którym uznał, że proces wyłaniania głównego kandydata może zostać sformalizowany w drodze porozumienia politycznego między europejskimi podmiotami politycznymi oraz w drodze porozumienia międzyinstytucjonalnego między Parlamentem a Radą Europejską. Wezwał również europejskie partie polityczne, europejskie stowarzyszenia wyborców i europejskie podmioty wyborcze, aby zgłaszały swoich kandydatów na stanowisko przewodniczącego Komisji co najmniej 12 tygodni przed terminem wyborów i stwierdził, że oczekuje, iż kandydaci znajdą się na pierwszym miejscu na odpowiedniej liście w ogólnounijnym okręgu wyborczym.

W 2018 r. w komunikacie w sprawie [wariantów instytucjonalnych w celu zwiększenia skuteczności działania Unii Europejskiej](#), Komisja przedstawiła koncepcję list ponadnarodowych jako krok w kierunku poprawy legitymacji instytucji UE w oczach obywateli: stworzenie ogólnoeuropejskiego okręgu wyborczego mogłoby wzmocnić europejski wymiar wyborów do Parlamentu Europejskiego, ponieważ dałoby to obywatelom możliwość kontaktu z kandydatami z całej Europy. Parlament uznał jednak, że nie nadszedł jeszcze czas na utworzenie ponadnarodowego okręgu wyborczego na wybory europejskie w 2019 r., ale zostawił otwartą furtkę dla przyszłej debaty. W swoim wyżej wymienionym [stanowisku](#) w sprawie reformy prawa wyborczego Parlament sugeruje, „aby wprowadzono wiążącą reprezentację geograficzną na listach ogólnounijnego okręgu wyborczego, i zachęca europejskie partie polityczne, europejskie stowarzyszenia wyborców i inne europejskie podmioty wyborcze do mianowania kandydatów ze wszystkich państw członkowskich na listy ogólnounijne”. W ramach tej reformy wyborczej należy utworzyć 28 ponadnarodowych miejsc w ogólnounijnym okręgu wyborczym, oprócz obecnych 705 mandatów, przy pełnym poszanowaniu równowagi geograficznej i równowagi płci.

G. Sekretariat Parlamentu

Sekretariatem Parlamentu Europejskiego kieruje [sekretarz generalny](#), którego powołuje Prezydium (art. 234). O składzie i organizacji sekretariatu również stanowi Prezydium: składa się on obecnie z 12 dyrekcji generalnych oraz Wydziału Prawnego. Jego zadaniem jest koordynowanie prac legislacyjnych oraz organizowanie sesji plenarnych i innych posiedzeń. Zapewnia on również obsługę techniczną, prawną i merytoryczną organom Parlamentu oraz posłom i posłankom, wspierając ich w wykonywaniu mandatu. Sekretariat odpowiada za obsługę językową wszystkich posiedzeń oraz tłumaczenie dokumentów urzędowych.

FUNKCJONOWANIE

Na mocy Traktatów Parlament jest niezależny w organizowaniu swojej pracy. Uchwala on swój Regulamin, stanowiąc większością głosów swoich członków (art. 232 TFUE). Z zastrzeżeniem odmiennych postanowień Traktatów Parlament Europejski stanowi większością oddanych głosów (art. 231 TFUE). Decyduje on o programie obrad sesji miesięcznych, który obejmuje głównie przyjęcie sprawozdań sporządzonych przez komisje parlamentarne, pytania skierowane do Komisji i Rady Unii Europejskiej, tematyczne i pilne debaty oraz oświadczenia prezydencji. Posiedzenia komisji i obrady plenarne odbywają się publicznie i są transmitowane na żywo w internecie.

SIEDZIBA I MIEJSCA PRACY

Od 7 lipca 1981 r. do dnia dzisiejszego Parlament przyjął szereg rezolucji w sprawie swojej siedziby, wzywając rządy państw członkowskich do wypełnienia obowiązków, które spoczywają na nich na mocy Traktatów i dotyczą ustanowienia jednej siedziby dla instytucji europejskich. Z uwagi na brak działań w tej kwestii ze strony państw członkowskich, Parlament przyjął szereg decyzji w sprawie swojej organizacji i miejsc pracy (tzn. Luksemburga, Strasburga i Brukseli). W czasie posiedzenia Rady Europejskiej w Edynburgu 11–12 grudnia 1992 r. rządy państw członkowskich osiągnęły porozumienie w sprawie siedziby instytucji europejskich, na mocy którego:

- Parlament ma siedzibę w Strasburgu, gdzie ma się odbywać 12 miesięcznych sesji, w tym sesja, na której podejmuje się decyzję o rocznym budżecie UE;
- dodatkowe sesje odbywają się w Brukseli;
- posiedzenia komisji parlamentarnych odbywają się w Brukseli;
- sekretariat Parlamentu oraz jego działy wspierające pozostają w Luksemburgu.

Decyzja ta była krytykowana w Parlamencie. Jednak Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej (orzeczenie z 1 października 1997 r. – C-345/95) potwierdził, że siedzibę Parlamentu ustalono zgodnie z obecnym art. 341 TFUE. Treść tej decyzji włączono do traktatu z Amsterdamu, w protokole załączonym do Traktatów.

Chociaż Parlament krytykował te decyzje, został zobowiązany do sporządzania rocznego harmonogramu na podstawie wniosku Konferencji Przewodniczących. Zasadniczo w ciągu roku Parlament odbywa 12 czterodniowych sesji miesięcznych w Strasburgu oraz sześć dwudniowych sesji miesięcznych w Brukseli. Posłowie i posłanki podjęli kilka inicjatyw, aby uniknąć posiedzeń w Strasburgu. Na przykład w harmonogramie rocznym na 2012 r. przewidziano dwie dwudniowe sesje miesięczne w Strasburgu w tym samym tygodniu kalendarzowym w październiku, dzięki czemu skrócono łączny czas posiedzeń w Strasburgu o cztery dni. Niemniej jednak po skardze Francji Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej orzekł, że należy organizować dwie pełne sesje miesięczne (sprawa C-237/11), aby zachować zgodność z podjętymi decyzjami.

Na mocy art. 229 TFUE Parlament Europejski może zbierać się na nadzwyczajnych sesjach miesięcznych na wniosek większości wchodzących w jego skład posłów i

posłanek lub na wniosek Rady Unii Europejskiej bądź Komisji. 18 grudnia 2006 r. Parlament odbył po raz pierwszy dodatkowe posiedzenie plenarne w Brukseli bezpośrednio po posiedzeniu Rady 14–15 grudnia 2006 r. Od tego czasu ugruntowała się praktyka odbywania posiedzeń bezpośrednio po posiedzeniach Rady.

Ze względu na pandemię COVID-19 Parlament wprowadził również środki umożliwiające zdalny udział w sesjach plenarnych i korzystanie z procedur głosowania zdalnego.

POSŁOWIE I POSŁANKI DO PARLAMENTU W ROZBICIU NA GRUPY POLITYCZNE I PAŃSTWA CZŁONKOWSKIE

Tabela przeglądowa grup politycznych i ich składu znajduje się na [specjalnej stronie internetowej](#) Parlamentu.

Eeva Pavy
10/2023

